

Marta Wrześniewska-Pietrzak

Adam Mickiewicz University, Poznań

martaw-p@amu.edu.pl

ORCID: 0000-0002-9667-2519

POZNAŃSKIE STUDIA SLAWISTYCZNE

NR 26 (2024)

DOI: 10.14746/pss.2024.26.26

Data przesłania tekstu do redakcji: 24.01.2024

Data przyjęcia tekstu do druku: 25.04.2024

Covidowy język jako syndrom postcovidowy – reaktywność użytkowników języka na rzeczywistość pandemii SARS-CoV-2

Natalia Długosz i Andreana Eftimova, *Syndrom postcovidowy w języku. Polsko-bułgarskie studium przypadku. Raport z badań eksperymentalnych*, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 2023, ss. 140

ABSTRACT: Wrześniewska-Pietrzak Marta, *Covid Language as a Post-Covid Syndrome – Language Users’ Reactivity to the Reality of the SARS-CoV-2 Pandemic*, “Poznańskie Studia Slawistyczne” 26. Poznań 2024. Wydawnictwo “Poznańskie Studia Polonistyczne,” Adam Mickiewicz University, Poznań, pp. 509–522. ISSN 2084-3011.

The article contains a review of a book *Syndrom postcovidowy w języku. Polsko-bułgarskie studium przypadku. Raport z badań eksperymentalnych (Postcovid Syndrome in the Language. Polish-Bulgarian Case Study (Experimental Research Report))* written by Natalia Długosz and Andreana Eftimova (2023). The article points out the differences in the research conducted by the authors against the background of publications showing media representations of the coronavirus and the SARS-CoV-2 pandemic, as well as research works presenting the impact of the pandemic on the Polish language. The authors’ proposal is an experimental study in which they try to recreate, on the basis of an experimental study conducted using the survey method, how Polish-speaking and Bulgarian-speaking students recreate specific open definitions of three concepts: *corona panic (koronapanika)*, *corona party (koronaparty)* and *corona tourism (koronaturystyka)*.

KEYWORDS: pandemic; COVID-19; neologisms; occasionalisms; lexical contamination

This is an open access article licensed under the Creative Commons BY-ND 4.0 License (<https://creativecommons.org/licenses/by-nd/4.0/>). © Copyright by the Author(s).

Dyskurs naukowy o pandemii SARS-CoV-2 potwierdza silną zależność między współczesnymi zdarzeniami a próbą ich opisaną przez naukowców. Wiele spośród publikowanych prac powstało w ramach badań medycznych czy psychologicznych, nie mniej liczne są jednak opracowania powstałe na gruncie lingwistycznym czy mediolingwistycznym. Wskazuje to na zauważalną korelację między ważnymi społecznie problemami (zwłaszcza o takiej skali i oddziaływaniu jak pandemia SARS-CoV-2) a tematyką podejmowaną w pracach naukowych. Mimo tego, że pojawienie się koronawirusa i powodowana przez niego choroba to tematy wpisujące się przede wszystkim w obszar badań medycznych, podobne kwestie dotyczące wpływu pandemii na człowieka i jego życie z odmiennej perspektywy rozważane były w innych dyscyplinach naukowych, w tym także w językoznawstwie. Można zauważyć, że doświadczenie epidemii SARS-CoV-2 przyczyniło się do wyodrębniania w ramach badań dyskursologicznych tych opracowań, które wskazują na odrębność dyskursu (lub nawet rozważają wielość dyskursów) o covidzie (Polkowska 2022). W pracach językoznawczych odwołujących się do kategorii dyskursu dużo większy nacisk położony został na badania dotyczące medialnego obrazu koronawirusa i pandemii COVID-19 (Bryła, Bryła-Cruz, 2021; Rybka, 2021; Rybka et al., 2021b; Peteri, 2021; Zagórska, 2021) czy ukazania sposobu funkcjonowania Kościoła i strategii komunikowania w czasie pandemii (Nowak-Barcińska et al., 2022). Warto zauważyć, że studia te przyczyniły się do ponownego przyjrzenia się narzędziom pozwalającym na wieloaspektowe badanie dyskursu (Jakosz, Kałasz-nik 2023).

Pozostałe publikacje lingwistyczne skupiają swą uwagę najczęściej na powstawaniu nowych jednostek językowych, które pojawiły się, by nazwać nie tylko nowy patogen i powodowaną przez niego chorobę (Rybka et al., 2021a), lecz również opisać i ująć w lingwistyczne ramy nieznaną dotychczas rzeczywistość (Kuligowska, 2021). Występujące w polszczyźnie wyrażenie *covidowy język* jest dziś nie tylko opisem jednego z medycznych objawów choroby powodowanej przez koronawirusa, lecz także określeniem swoistości, odrębności języka, który powstał, by tę okołocovidową rzeczywistość

opisać¹. Jak zauważają Długosz i Eftimowa (2023, 13), pojęcie to wpłynęło na pojawienie się odrębnej subdyscypliny językoznawczej (*wirolingwistyki*), w której przedmiotem opisu jest właśnie wpływ pandemii na język.

Wśród wielu wirolingwistycznych opracowań interesującym studium jest opublikowana w 2023 roku książka *Syndrom postcovidowy w języku. Polsko-bułgarskie studium przypadku. Raport z badań eksperymentalnych*, której autorkami są Natalia Długosz i Andreana Eftimova (2023). Wy różnia się ona na tle wspomnianych już opracowań językoznawczych tym, że bada język, a w zasadzie – jak w tytule przekonują autorki – *syndrom postcovidowy*² za pomocą analizy konfrontatywnej. Dzięki temu przygotowane studium prezentuje perspektywę szerszą, obejmującą swym opisem nie jeden, lecz dwa konteksty językowo-kulturowe, a także związane z nimi możliwości i ograniczenia drzemiące w systemie każdego z języków (polskiego i bułgarskiego) oraz charakterystyczne sposoby funkcjonowania dwóch różnych pod względem etnicznym grup społecznych w obliczu pandemii COVID-19.

Chwilę uwagi warto poświęcić pojęciu *syndromu postcovidowego*, który stał się jednym z ważniejszych słów w publikacji Długosz i Eftimowej. Ta tytułowa metafora zaczerpnięta z języka medycznego staje się swego rodzaju prezentacją postawy badawczej autorek, które – jak deklarują we wstępie – zakładają nietrwałość leksemów pojawiających się na skutek pandemii w języku (Długosz, Eftimova, 2023, 11). Ich syndromatyczność

1 Warto zauważyć, że tę korelację dostrzegają nie tylko lingwiści, lecz także występuje ona w artykułach dotyczących zagadnień medycznych – v. Booth, 2021.

2 Wybrany przez autorki pracy przymiotnik *postcovidowy* funkcjonuje najczęściej w tekstach dotyczących medycznych skutków, których przyczyną był COVID – jako choroba lub pandemia dotykająca przede wszystkim zdrowotne funkcjonowanie człowieka. Przekonują o tym nadal wyniki wyszukiwania za pomocą Google formy *postcovidowy*, które wskazują m.in. na: *postcovidowy zespół jelita drażliwego* czy *zespół postcovidowy*. Ponadto wśród wyświetlanych rezultatów pojawia się książka Długosz i Eftimowej oraz praca zbiorowa *Postcovidowa dominacja mediów* (Penkowska, 2022). Jóźwiak, analizując konteksty użycia przymiotnika *covidowy*, zauważa, że *postcovidowy* to wariant dla jednostki leksykalnej *pocovidowy*, łączący je jednak jedynie z kontekstami medycznymi (Penkowska, 2022, 136).

wiąże się z pandemią postrzeganą jako zaburzenie (v. WSJP PAN: syndrom, <https://wsjp.pl/haslo/podglad/15314/syndrom>), którego objawy widoczne są nie tylko dla lekarza, lecz również językoznawcy. Warto zwrócić w tym miejscu uwagę także na to, że autorki – podobnie jak wielu lingwistów zajmujących się problematyką wpływu pandemii na język – przyjmują w swoim opisie metaforę pojęciową, w której szeroko rozumiany język lub też jego odmiany (np. język mediów) są „tym organizmem, który najdynamiczniej reaguje na wszelkie zmiany społeczne” (Długosz, Eftimova, 2023, 13). Ukazują zatem obecne w badaniach i w materiale metafory funkcjonujące m.in. w przekazie medialnym na temat koronawirusa, a swój opis ujmują w somatyczne ramy konceptualne, co uważnego odbiorcę zainspiruje do postawienia sobie pytania o to, czy metafory odnoszące się do koronawirusa i powodowanej przez niego pandemii specjalizują się w zależności od dyskursu, w jakim występują, i mówców, którzy do nich nawiązują. Wskazują na to bowiem badania dotyczące wielości metafor funkcjonujących w ramach różnych dyskursów, a sposób ich wykorzystania wiąże się nierzadko z rolą podmiotu i instrumentalizacją danej metafory związanej z intencjami jawnymi bądź ukrytymi jednostki (cf. Wrześniewska-Pietrzak, Kołodziejczak, 2023).

Natalia Długosz i Andreana Eftimova badają reaktywność języka na doświadczenie pandemii SARS-CoV-2 i zbierają dane językowe za pomocą metody ankietowej, która stanowi podstawę przeprowadzonego badania eksperymentalnego. Autorki słusznie wskazują podkreślane przez wielu badaczy wpływ pandemii na język i społeczeństwo, a za cel swojego badania wybierają dynamiczny ogląd języka związany z tworzeniem nowych jednostek nazywających poszczególne etapy pandemii SARS-CoV-2. Praca ta nie jest jednak próbą zebrania i opisanie wszystkich jednostek nowych, powstałych w różnych okresach pandemii. Uwaga badaczek skupia się raczej na próbie dostrzeżenia relacji człowiek – język – rzeczywistość, a pojęcie syndromu pozwala wykreować perspektywę, w której to właśnie rzeczywistość pandemiczna stanowi bodziec początkowy zmian obserwowanych w języku właściwym osobom doświadczającym skutków epidemii SARS-CoV-2.

W aspekcie wspomnianej zależności niezwykle cenne było przeprowadzenie badania opartego o ankietę. Dzięki temu autorki pracy

zgrupowały asocjacje związane z definiowaniem i stosowaniem trzech nieprzypadkowo dobranych pojęć: *koronaturystka*, *koronaparty* i *koronapanika*. Koncepty te bowiem są dla badaczek swego rodzaju słowami kluczowymi odzwierciedlającymi zarówno poszczególne etapy pandemii, jak i sposoby reagowania respondentów na pandemiczną rzeczywistość, które pojawiały się w zachowaniach poszczególnych społeczeństw i jednostek. Autorki w tym miejscu wyraźnie podkreślają związek między tymi pojęciami a lękiem społecznym (*koronapanika*) oraz sposobami radzenia sobie z trudnościami (ograniczeniami) powodowanymi przez rozprzestrzeniającą się falę pandemii (*koronaparty* i *koronaturystyka*), a prowadzone przez nie badania korespondują z pracami socjologicznymi na temat traumy indywidualnej bądź kolektywnej związanej z pandemią (Długosz, 2021).

Wybór trzech konceptów (nazywanych przez autorki także *słowami bodźcami*³ [Długosz, Eftimova, 2023, 39]), które stanowiły swoistą macierzę prowadzonego przez lingwistki badania eksperymentalnego, nie był intuicyjny. Przy doborze tych jednostek autorki uwzględniały zarówno częstotliwość tych jednostek w dyskursie medialnym, ich wariantywność oraz aktywność pierwszego komponentu złożenia (Długosz, Eftimova, 2023, 39). Taki dobór pojęć-bodźców stanowi także poszerzenie wątków obecnych w literaturze przedmiotu, które opisują językowe przejawy *epidemii strachu* czy *epidemii śmiechu* oraz związane z nimi kwestie strategii komunikacyjnych pozwalających użytkownikom polszczyzny oswajać pandemiczną rzeczywistość (Kosmalska, 2020; Hordolska, 2020a; 2020b).

Tak skonstruowany kwestionariusz ankietowy stanowił podstawę do eksperymentalnego badania asocjacji funkcjonujących w świadomości respondentek i respondentów, które wpisuje się w założenia metodologiczne lubelskiej szkoły etnolingwistycznej. Odtworzenie asocjacji składających się na szeroko rozumiane znaczenia przedstawionych w ankiecie konceptów było możliwe dzięki przyjętej przez autorki otwartej

3 Warto w tym miejscu zauważyć spójność nazewniczą warstwy metaopisu przyjętego w pracy Długosz i Eftimovej, utrzymuje ona bowiem nieustającą konceptualizację wpisującą się w ramy syndromatyczności wywoływanej bodźcem zewnętrznym – pandemią.

kognitywnej definicji znaczenia, która wspierała odczytanie językowego obrazu koronawirusa (charakterystycznego dla grup respondentów). Dzięki temu przedstawione w publikacji konceptualizacje wymienionych już pojęć zawierają nie tylko cechy definicyjnie konieczne, lecz również te, które przedstawiają elementy związane z nacechowaniem emocjonalnym i aksjologicznym, charakterystycznym dla danej społeczności językowo-kulturowej (Kiklewicz, 2020). Stanowią one także interesujące rozwinięcie analiz prowadzonych przez Jolantę Józwiak, która przedmiotem oglądu uczyniła przymiotnik *covidowy* i na podstawie analiz jego kolokacji odtwarzała konotacyjne użycia wyrazu funkcjonujące w dyskursie medialnym (Józwiak, 2022).

Zaplanowane w ramach studiów eksperymentalne badanie ankietowe było dwuetapowe. Warto podkreślić, że ankiety prowadzone były na żywo, zatem respondenci wypełniali papierowe arkusze ankiety w salach wykładowych. W pierwszej części pytanie dotyczyło wskazania skojarzeń z trzema wyrazami: *koronaturystyka*, *koronaparty*, *koronapanika*. Wykonanie tego zadania wiązało się z nałożonym przez autorki ograniczeniem czasowym – czas na wypełnienie tej części ankiety został ustalony na dwie minuty. Na wypełnienie drugiej części badania studenci mieli dziesięć minut. W tym czasie respondenci odpowiadali na pytania o znaczenie trzech wskazanych pojęć, a także zostali poproszeni o podanie zdań, które będą zawierały te słowa. W tym miejscu warto zwrócić uwagę na kolejność wyodrębnianych faz związanych z rzeczywistością pandemiczną i odwrotny (przeciwny do układu chronologicznego) porządek pojęć, które pojawiają się w ankiecie. Kolejność ta wydaje się zasadna, bowiem nacechowane negatywnie pojęcie *koronapaniki* (tę aksjologizację konceptu potwierdzają także otrzymane wyniki) mogłoby rzutować na emocjonalizację konotacji występujących w pozostałych dwóch pojęciach, których waloryzacja nie jest jednoznaczna. Przy tak skonstruowanym badaniu eksperymentalnym zaproponowana formuła ankiety to rozwiązanie, które minimalizuje wpływ kontekstowo pojawiających się w badaniu leksemów na konotacje aktualizowane w trakcie wypełniania ankiety przez poszczególnych respondentów. Ponadto warto zauważyć, że respondenci rozpoczynają swoje odpowiedzi od rzeczywistości czasowo najbliższej, stopniowo aktywowali swoją pamięć dotyczącą wcześniejszych okresów pandemii.

Grupę badawczą stanowili młodzi użytkownicy języka – studentki i studenci Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytetu im. Klimenta Ochrydzkiego w Sofii oraz Nowego Bułgarskiego Uniwersytetu w Sofii. Tak skonstruowana grupa badawcza jest homogeniczna pod względem przedziału wiekowego. Trzeba jednak zauważyć, że z uwagi na realizowane przez respondentów kierunki studiów badanych dzieli nie tylko zaplecze kulturowo-językowe, lecz również tematyka podejmowanych studiów. Szczegółowa charakterystyka obu językowych grup badawczych pokazuje, że studenci polskojęzyczni to osoby kształcące się na takich kierunkach jak: bałkanistyka, filologia bułgarska, filologia czeska, filologia chorwacka oraz polonistyka, natomiast respondenci bułgarskojęzyczni uczyli się na kierunkach niefilologicznych. Były to: public relations, zarządzanie komunikacją, wiedza o sztuce, filmoznawstwo, projektowanie wnętrz, finanse, reklama, biologia ogólna i stosowana (Długosz, Eftimova, 2023, 21). Liczba badanych w każdej grupie to pięćdziesiąt osób, więc zasadne było pominięcie tych zmiennych (typu kierunku studiów) w przedstawieniu opisu materiału zebranego z ankiet. Jednak pytanie o to, czy filologiczne wykształcenie zdobywane przez studentów polskojęzycznych mogło wpływać na otrzymane wyniki, wydaje się istotne. Studenci kierunków filologicznych – zatem osoby z nierzadko dużo większą świadomością językową, często także z lepiej wykształconymi kompetencjami językowymi, które wskazywane są w efektach kształcenia poszczególnych kierunków filologicznych⁴. Mogło to rzutować na wskazywane przez respondentów w dalszej części badania asocjacje, jak i podawane przykłady związane z funkcjonowaniem nowopowstających w polszczyźnie compositów zawierających człon *korona-*, zwłaszcza że w okresie trwania pandemii widoczne było duże zainteresowanie studentek i studentów filologii polskiej powstającą leksyką stanowiącą narzędzie opisu rzeczywistości pandemicznej. Prezentowane wyniki skłaniają jednak do podjęcia dalszych badań, w których korelacja między wykształceniem (czy precyzyjniej: kierunkiem studiów) respondentek i respon-

4 Impulsem do przyjrzenia się w taki sposób otrzymanym wynikom mogą być także badania dotyczące świadomości studentów filologii angielskiej lub polskiej związane z ich stosunkiem do form feminatywnych w polszczyźnie.

dentów a ich językową aktywnością będzie jednym z pytań badawczych, które pozwolą odnieść wyniki badań do – uznawanej jako zmienna – świadomości językowej i kompetencji komunikacyjnej osób ankietowanych.

Analiza i interpretacja danych otrzymanych w ramach prowadzonych badań ankietowych potwierdza wysoką korelację między konceptualizacją wybranych do analizy pojęć a rzeczywistością pandemiczną, która miała przemożny wpływ na funkcjonowanie badanych – zarówno w perspektywie jednostkowej, jak i społecznej. Podkreślić należy, że autorki zamieściły na końcu publikacji wykaz derywatów polskich oraz bułgarskich, a także indeks słów i wyrażań reakcji polskich oraz bułgarskich wraz ze wskazaniem liczby powtórzeń danej reakcji w otrzymanych od respondentów odpowiedziach. Tak uporządkowany materiał badawczy może zostać wykorzystany jako baza do dalszych analiz lub porównań.

Przyjęta metoda badawcza obecna jest także w odpowiednio dobranych sposobach graficznego prezentowania materiału poddawanego analizie. Cenne zestawienia graficzne prezentujące pola asocjacyjne poszczególnych compositów w języku polskim i bułgarskim wskazywały zarówno elementy centralne konceptualizacji danego pojęcia (jądrowe), jak i peryferyjne. Wizualizacja wyników badań uwzględniała zatem dwa podstawowe założenia prowadzonych analiz – aspekt komparatystyczny, a także składowe budujące poszczególne pojęcia i ich konceptualizacje w obu językach. Porównanie obejmowało także specyfikę języka, dzięki czemu widoczne są także różnice w opisywanych schematach kompozycyjnych derywatów obecnych w obu językach (w języku polskim są to jednostki zawierające w swojej budowie komponent *korona-*, a w bułgarskim – zarówno *korona-*, jak i *covid-*). Autorki zauważyły wyższy stopień autonomiczności konstrukcji obecnych w języku polskim, podczas gdy w języku bułgarskim rysem charakterystycznym jest zdecydowanie silniejsza zależność od form anglojęzycznych zawierających w swej budowie człon *covid-*. Mimo że sposoby tworzenia compositów są podobne (komponent obcy + komponent rodzimy lub oba komponenty wchodzące w skład złożenia są obce), to w materiale zebranym od studentów bułgarskojęzycznych nie pojawiły się jednostki kategoryzowane jako pseudoanglicyzmy.

Ciekawe są też wyniki analiz dotyczące sposobu konceptualizowania analizowanych w publikacji pojęć. Autorki słusznie zwracają uwagę na to, że mimo wyraźnej obecności badanych pojęć w języku respondentów polsko- i bułgarskojęzycznych, ich semantyczne wypełnienie charakteryzuje się wysoką wariantywnością. Potwierdza to zakładaną przez badaczki syndromatyczność języka, uznawanie obecnych w nich sposobów rozumienia pojawiających się pojęć jako nadal żywych reakcji stanowiących odpowiedzi na określony bodziec, skorelowany z doświadczaną (jednostkowo i kolektywnie) rzeczywistością okołopandemiczną. Odtworzone na podstawie tego badania eksperymentalnego językowo-kulturowe obrazy *koronapaniki*, *koronaparty* oraz *koronaturystyki* zebrane w postaci syntetycznego opisu przypominającego otwarte definicje kognitywne (Długosz, Eftimova, 2023, 129–130) pozwoliły wykazać cechy charakterystyczne dla poszczególnych grup badanych. Wariantywność podawanych przez respondentów znaczeń ma swoje podłoże w określonych zdarzeniach i doświadczeniach, które w swoich wypowiedziach przywołują respondenci (np. łączenie *koronapaniki* z nieracjonalnymi zachowaniami, które były udziałem Polaków wykupujących najpotrzebniejsze artykuły spożywcze oraz tworzenie teorii spiskowych zwłaszcza w pierwszym okresie pandemii, a z drugiej strony w języku bułgarskim obserwowana obecność *koronapaniki* – emocji o wysokim ładunku negatywnym nie tylko w pierwszym okresie po wybuchu pandemii). To porównawcze zestawienie sposobów konceptualizowania analizowanych pojęć pozwoliło dostrzec, że mechanizmy językowych reakcji są zbliżone, lecz również wykazują cechy wskazujące na odrębność doświadczeń kulturowych drzemających w pamięci badanych.

Publikacja Natalii Długosz i Andreany Eftimowej pokazuje nie tylko językowe syndromy związane z kolejnymi etapami pandemii COVID-19, lecz również – pozostając w ramach przyjętej przez autorki konceptualizacji medycznej – przekonuje, że język może być także sposobem na szukanie remedium na złowrogą rzeczywistość. Językowa konceptualizacja poszczególnych etapów pandemii obecna w trzech omawianych przez badaczki pojęciach jest potwierdzeniem tego, że nazwa może nie tylko oswajać rzeczywistość, ale także pozwala na zdystansowanie się względem negatywnych zdarzeń. W świetle otrzymanych wyników nasuwa się pytanie, czy mechanizmy te właściwe respondentom

reprezentującym odmienne kręgi językowo-kulturowe uruchamiają się w podobny sposób zarówno wśród studentów, jak i innych grup wiekowych. Publikacja Długosz i Eftimovej skłania też do zadania pytania o istnienie uniwersalnego językowego syndromu (nie tylko post-covidowego), który jest swoistym zespołem objawów przejawiających się w języku użytkowników wystawionych na działanie negatywnego bodźca zewnątrzjęzykowego.

Bibliografia

- Booth, J. (2021). „Covidowy język” – konieczne zachowanie czujności na niektóre objawy w jamie ustnej, „Dental Tribune”, <https://tinyurl.com/ytwbj959>. (10.10.2023).
- Bryła, W., Bryła-Cruz, A. (2021). *Retoryka „okołowirusowa”. Szkice językowo-kulturowe*. Lublin: Wydawnictwo UMCS.
- Nowak, M., Chmielewski, M., Stanisz, P., Szulich-Kałuża, J., Wadowski, D. (2022). *Komunikacja Kościoła katolickiego w Polsce w okresie pandemii Covid-19. Raport z badań interdyscyplinarnych*. Kraków: Scriptum.
- Długosz, N., Eftimova, A. (2023). *Syndrom postcovidowy w języku. Polsko-bułgarskie studium przypadku. Raport z badań eksperymentalnych*. Poznań: Wydawnictwo Naukowe UAM. <https://doi.org/10.14746/amup.978832324.2079>
- Długosz, P. (2021). *Trauma pandemii COVID-19 w polskim społeczeństwie*. Warszawa: Wydawnictwo CeDeWu.
- Hodalska, M. (2020a). *Internetowe żarty z pandemii koronawirusa w „zbiorowej pamięci zarazy”*. „Kultura – Media – Teologia”, nr 2, s. 7–37. <https://doi.org/10.21697/kmt.4.1.1>
- Hodalska, M. (2020b). *Korona – humor jako forma komunikacji i „tarcza antydepresyjna”*, w: *Od modernizacji do mediosfery. Meandry transformacji w komunikowaniu*. Red. A.J. Cieślakowa, P. Płaneta. Kraków: Instytut Dziennikarstwa, Mediów i Komunikacji Społecznej, Uniwersytet Jagielloński.
- Jakosz, M., Kałasznik, M. (red.) (2023). *Corona-Pandemie im Text und Diskurs. Fragestellungen, Zugänge und Perspektiven*. Göttingen: V&R Unipress. <https://doi.org/10.14220/9783737016285>
- Jóźwiak, J. (2022). *Przymiotnik covidowy jako klucz do rozumienia rzeczywistości w czasie pandemii*. „Heteroglossia. Studia Kulturoznawczo-Filologiczne”, nr 12, s. 129–142.
- Kiklewicz, A. (2020). *Od znaczenia do konceptu: pragmatyczno-kulturowe aspekty specyfikacji semantycznej*. „Poradnik Językowy”, nr 7, s. 50–61. <https://doi.org/10.33896/porj.2020.7.4>
- Kosmalska, W. (2020). *Język w czasie epidemii, epidemia w języku*. „Polonistyka. Innowacje”, nr 12, s. 209–220. <https://doi.org/10.14746/pi.2020.12.13>

- Kuligowska, K. (2020). *Język w czasach zarazy. O wpływie pandemii na system leksykalny języka polskiego i rosyjskiego*. „Acta Polono-Ruthenica”, nr 3 (XXV), s. 109–126. <https://doi.org/10.31648/apr.5893>
- Penkowska, G. (red.) (2022). *Postcovidowa dominacja mediów*. Gdańsk: Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego.
- Peteri, A. (2021). *Wissenschaftsdiskurs in der Corona-Krise in deutschen und ungarischen Medien. Eine vergleichende linguistische Analyse*. „Tekst i Dyskurs – Text und Diskurs”, nr 15, s. 263–286. <https://doi.org/10.7311/tid.15.2021.10>
- Piotrowski, M., Kacprzykowski, K. (2021) *Koronamowa, czyli neologizmy powstałe w 2020 r. w związku z pandemią. Słownik słów covidowych*, <https://tinyurl.com/y9cj5vfz>. (dostęp 15.10.2023).
- Polkowska, L. (2022). *Wartości w medialnym dyskursie o covidzie*. „Prace Językoznawcze”, nr XXIV (4), s. 177–193. <https://doi.org/10.31648/pj.8166>
- Rybka, M. (2021). *His Excellency Coronavirus: Some Remarks on the Research on the Media Image of Coronavirus at the Adam Mickiewicz University in Poznań (UAM)*. *Roczniki Humanistyczne*, t. 69, nr 6, s. 191–208. <https://doi.org/10.18290/rh21696s-12>
- Rybka, M., Świerkowska, D., Wrześniewska-Pietrzak, M., Zagórska, K. (2021a). „*Na froncie walki z koronawirusem*”, czyli o sposobach nazywania wirusa sars-cov-2 i wywoływanej przez niego choroby w dyskursie medialnym w Polsce, „Славистички студии: списание за русистика, полонистика и бохемистика”, nr 21, s. 149–164.
- Rybka, M., Wrześniewska-Pietrzak, M., Wiatrowski, P., Zagórska, K., Kołodziejczak, M., Wyszynski, J. (2021b). *COVID-19 – czarna seria ciągle trwa. Medialny obraz koronawirusa i jego oddziaływanie społeczno-polityczne. Raport z monitoringu mediów w ramach konkursu „Badania nad COVID-19” Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu*. Poznań: Wydawnictwo „Poznańskie Studia Polonistyczne”.
- Wrześniewska-Pietrzak, M., Kołodziejczak, M. (2022). *The virus on the leash of politics? The media image of the SARS-CoV-2 virus during the first wave of the pandemic in Poland (preliminary remarks)*. „Socjolingwistyka”, nr 36, s. 81–97.
- Wrześniewska-Pietrzak, M., Kołodziejczak, M. (2023), *Fala jako metafora epidemii COVID-19 w polskiej prasie*. „Prace Językoznawcze” nr XXV (4), s. 193–207. <https://doi.org/10.17651/SOCJOLING.36.5>
- Zagórska, K. (2021). *Media na kwarantannę. Wybrane strategie komunikacyjne*. „Kultura – Media – Teologia”, nr 44, s. 60–79. <https://doi.org/10.21697/kmt.44.4>
- Żmigrodzki, P. (red.) (2007–2023). *Wielki słownik języka polskiego*, Kraków, <https://wsjp.pl/>. (5.10.2023).

- **MARTA WRZEŚNIEWSKA-PIETRZAK** – PhD associate professor at Adam Mickiewicz University, Poznań, linguist, employee of the Institute of Polish Philology of Adam Mickiewicz University in Poznań. Main scientific interests: axiolinguistics, politolinguistics, semantics, teaching Polish as

a foreign or second language and sign linguistics. She published two monographs (*Axiological Indicators of Identity in Texts Written by d/Deaf and in "Świat Ciszy" Community Newspaper*, Poznań 2017; *"It Was Supposed to Be Cool..." The Language and Values of School Magazines Against the Background of Youth Magazines*, Poznań 2012). She is also a co-author of a monograph *COVID-19 – Czarna seria ciągle trwa. Medialny obraz koronawirusa i jego oddziaływanie społeczno-polityczne [COVID-19 – the Black Series Continues. The Media Image of the Coronavirus and Its Socio-Political Impact]* (Poznań 2021) and author of several dozen articles devoted to the above mentioned problems.